

פ ר ט י כ ל מ.ס. י"ט/2

מישיבת הוועדה לענייני פנים שהתקיימה ביום ג'
כ"ב באייר תש"י (9.5.50) בשעה 8.30

חברי הוועדה: נוכחים:

ב. סינץ היו"ר
י. גורי
ז. וורהפטיג
ת. טובי
א. שפטל
י. ספיר
א. פראי
י. בן-צבי
א. כהן
א. חוגי
ג. ילין-סור

מזמנים:

ט. שפירא - סר הפנים
סר רוזנבלום - מנהל מסד הפנים
סר הרטגלאס - מסד הפנים
סר סירון - מסד הפנים
סר הורנשטיין - היועץ המשפטי

חברי הוועדה: נעדרים:

ס. סרלין
ס. סנה
סיף אלדין זעבי

סדר-היום סקירת שר הפנים על עבודת מסד הפנים.

היו"ר ב. סינץ: אני מתכבד לפתוח את הישיבה הראשונה
שלאחר הפגרא וסקדם בברכה את שר הפנים
אשר ימסור לנו סקירה על עבודת מסד הפנים.

י. גורי: איצוני מציע לשנות את סדר היום של
הישיבה, אבל בטרם נגס לטמוע את הסקירה,
הייתי מבקש אפטרות לסאול סתי סאילחות את שר הפנים, ואולי אוכל
לקבל עליהן תשובה תוך סקירתו.

(א) ברצוני להזכיר לחברי הוועדה, שלפני
כטה שבועות, באחת מישיבות ועדת הפנים עורדתי את הסאלה של סיפוח
רטרואקטיבי. באותה ישיבה נסטר לי, נדטה לי ע"י מר רוזנבלום, כי
עומדים לפדסם צו על סיפוח רטרואקטיבי של יפו לתל-אביב, אבל לא היה

ברור אם שר הפנים יפרט צו, או שיביא הצעת חוק לכנסת. בהודטנות זו עוררתי את השאלה של סיפוח רטרואקטיבי לא רק לגבי יפו, אלא גם למקומות אחרים. מר רוזנבלום השיב לי, כי שאלה כזו איננה קיימת כלל, כי כל מקום שצורף למקום אחר, יחול הסיפוח באופן רטרואקטיבי על-מנת שהנספחים יוכלו להנות מהזכויות. ציינתי אז את הדבר ברצון, כי השאלה מצאה את פתרונה. אולם בשלב יותר מאוחר קיימתי שיחה עם סנהל אגף הלטרון המוניציפלי מר טירון, שבה נאמר לי כי הבינותי את תשובתו של סנהל משרד הפנים מר רוזנבלום באופן רחב מדי, וכי לא היתה כוונה שהסיפוח יחול על כל המקומות. נדהמתי לשמוע את הדברים האלה, כי אני רואה בזאת נסיגה מההודעה הנ"ל שנפטרה על ידו בישיבת ועדת הפנים. יכלתי לברר את הדבר בעצמי, מולם אני מעדיף להביא את השאלה לברור בפני ועדת הפנים.

כן אני רוצה לפנות בשאלה שניה: חברים פנו אלי ובקשו ממני לשאול את שר הפנים למה לא יפרט את הצו על סיפוח שיכון-המזרח לראסון-לציון. נמטר לי כי עוד ב-6.2.49 החליטה מועצת ראסון-לציון לבקש את שר הפנים לספח לראסון-לציון את הטטחים של שיכון-המזרח, בית-דגון, ונחלת-יהודה. משרד הפנים הטיל על ועדה מטלתית לברר את העניין, והועדה החליטה להענות לבקשה הזאת. אולם מסום מה הועדה לא סיכמה את דעתה ולא בערך פרוטוקול, ולא נחתם פרוטוקול ע"י יו"ר הועדה. את האינפורמציה על כך קבלתי מאת חברים, אבל אני בעצמי לא בדקתי את העניין. לדעתי הפרוטוקול לא נחתם לא במקרה, אלא סתם של הטהיה ועכוב נמחשבה תחילה, לא מצד משרד הפנים, אלא מצד יו"ר הועדה. העניין נמטר כמו"כ לפני משרדים מטלתיים אחרים - למשרד התכנון ולמשרד החקלאות, והם חירו את דעתם שאין לספח את בית-דגון ואת נחלת-יהודה, אבל יש לספח את שיכון-המזרח. השאלה הובאה שנית למועצה המקומית. אולם חלק מחברי המועצה הציגו את השאלה בצורה כזאת: אם סיפוח, הרי יש לספח את כל אותם המקומות, ואם לא - הרי כלום, כי אנו החלטנו לספח את כל שלשת המקומות האלה, ואם משרד הפנים איננו מוכן לכך, הרי אנו חוזרים בנו מתביעתנו ומבקשים לא לספח כל סטח שהוא. השאלה הובאה להצבעה וב-6 קולות נגד 5 - נתקבלה הדעה הזאת. אולם אני העירותי שמאחד שאין כל חילוקי דעות ביחס לסיפוח השטח האחרון - שיכון המזרח - הרי אין כל מניעה שמשרד הפנים יוציא צו על סיפוח שיכון המזרח, וברצוני לדעת מדוע אין שר הפנים עושה זאת.

את העניין הזה אפשר לבחון משהי בחינות: מבחינת ההגיון המוניציפלי ומבחינת האינטרסים של קליטת עליה. שתי הבחינות מחייבות שהסיפוח יבוצע, ואין כל טעם להקים מועצה נפרדת לשטח זה, כי שום שטח אינו מפריד בין שיכון המזרח לבין ראסון-לציון. זהו שיכון של עולים, והם בעצמם אינם יכולים לקיים את השרותים שלהם, וגם כיום רוב השרותים שלהם ניתנים ע"י המועצה המקומית ראסון-לציון. כן עומדים להקים שם בקרבת מקום שיכון של ותיקים מראסל"צ, וההגיון המוניציפלי מחייב את סיפוח השטח הזה. האינטרסים של קליטת עליה - על אחת כמה וכמה. הטענה, שכאילו הם יפלו למעמסה על מועצת ראסל"צ איננה טענה, כי אם נקבל את הטענה הזאת הרי נצטרך לטגור בכלל את שער הארץ, כי רוב העולים מגיעים אלינו מחוטרי כל. ואת הטענה הזאת בודאי שמשרד הפנים איננו יכול לקבל. נשאר אם כן רק נימוק אחד, שאין מגלים אותו, והוא הנימוק ש-6 מבין חברי המועצה - 11 במספר - הם נגד סיפוח, וזאת מתוך חשש שהסיפוח יגביר את כוחם של הפועלים בראסל"צ בעת הבחירות. אינני מעלה על דעתי ששר הפנים יכל לקבל את הנימוק הזה. אינני מעלה על דעתי ששר הפנים יכל לקבל את הנימוקים של מר אוסטווינצקי שהסיפוח יבוצע רק לאחר הבחירות. וברצוני לשמוע את חוות דעת שר הפנים בעניין זה.

פ. ספירא - שר הפנים: לשאלתו מר גורי ביחס לרטרואקטיביות ברצוני להעיר שבסיפוח רטרואקטיבי יש מבחינה חוקית קשיים מרובים, ואנו נשתמש בו רק באותם המקרים שתינתן הבטחה מפורטת שהסיפוח יהיה רטרואקטיבי - זה יהיה ביחס לחיפה וביחס ליפו. בדרך כלל איננו רוצים להשתמש בדרך זו של סיפוח, כי יש גם עוררים על ההמצאה הזאת.

מל.

אשר לצו על סיפוח יפו, הרי אנו נאלצים
עתה להביא זאת בצורת חוק לכנסת, אבל אנו נלך בדרך זו רק כאשר
אנו נהיה מסוכנעים שהצדק עמנו. אם למשל, בחיפה, יל לספח את הקריות
והמדובר הוא על 50 אלף נפש, הרי יל הצדקה להסתמס בדרך זו.

אולם מה לנוגע לראשון-לציון, הרי יס
לי הרושם שהאינפורמציה שנכטרה למר גורי אינה כל-כך מדוייקת. נכון
שהיתה פניה מצד מועצת ראשון-לציון לספח את שיכון המזרח, מינינו
ועדה מיוחדת לטט כך. תוך כדי בלור בוועדה, נכסר לה, כי חלק מחברי
המוטיח של ראשון-לציון אינם רואים כל אפשרות לספח עתה את
לרסל"צ את הסטחים הנ"ל. בין חברי המועצה שמתנגדים לבצוע אסיפוח
נמצא גם ראש המועצה מר אוסטוטיניצקי.

אנו, איננו **לופים** סיפוחים, אולם
לעומת זאת אנו מתדלים להספיע וללחוץ. גם אם הסיפוח הוא הכרחי במידה
כזאת שאפשר להסתמס בכפיה - גם אז איננו מתמססים באמצעי זה (מקרה
הרצליה).

אשר לניסוקים של אלה המתנגדים לסיפוח -
הרי יטנם ניסוקים כאלה. האוכלוסיה של שיכון המזרח עולה על
האוכלוסיה המקוטית של ראשון-לציון, וזה עלול לגרום לכך שלא יהיה
סיפוח שיכון המזרח לראסל"צ, אלא סיפוח רסל"צ לשיכון המזרח. ענין
זה של סיפוחים איננו כל כך קל, ובעיה זו עומדת בפנינו לא רק במקום
זה אלא גם כמועצה האזורית גזר, ובמועצה האזורית ברנר, ביחס לסיפוחה
ל שמיר לאחת מסתי המועצות האזוריות הללו, כי אף אחת מהן אינה
רוצה לספח אליה את עקיר. ואין להביא לכאן כלל את הניסוק של קליסת
עליה. יל כאן קטיים אחרים שאי-אפשר להתגבר עליהם, ואני מניח שגם
ביחס לראשון-לציון קיימים אותם הקטיים. כן אי-אפשר לטעון
שמסרד הפנים לא פעל בענין זה. מסרד הפנים פעל, אבל אין הוא יכל
להסתמס באמצעי כפיה, וגם איננו רוצה להסתמס בדרך זו.

י. גורי:
אני סבור שלא קבלתי תשובה לסאלתי
הראשונה בנוגע לפוליטיקה של מסרד הפנים
ביחס לסיפוח.

אני רוצה לשאול את מר הפנים אם מסרד
הפנים רוצה להקל על סיפוחים, ואם החוק שיונא לכנסת הוא רק ביחס
ליפו ולחיפה, ואם לא נשארה לי אלא דרך אחת והיא: להביט הצעת חוק
מטלי ביחס לסיפוחים של מקומות אחרים. האם זוהי הדרך היחידה שאני
יכל לנקוט בה? זוכן ביחס לסיפוחים רטרואקטיבים.

מ. שפירא - מר הפנים:
אני מסופק בזה. כי אם מסרד הפנים יבוא
לידי מסקנה שיש צורך להביא הצעת חוק
ביחס לסיפוחים - הוא יעשה זאת, ויגייט את ההצעה לכנסת.

מר רדזנבלום:
מנהל מסרד הפנים.
ברצוני להזכיר למר גורי כמה דברים שנאטרו
בישיבה הקודמת ביחס לסיפוח הרטרואקטיבי.
הסאלה לא הוצגה ביחס למקומות מסויימים, אלא ביחס לסיפוחים בכלל.
ביצתי טיז בתשובתי אז, כי סיפוחים רטרואקטיבים יהיו קיימים
לגבי יפו וחיפה, במקומות שהסיפוח כבר נעשה למעשה. אולם לגבי העתיד
הרי כולנו יודעים למה הדברים מכוונים, ביחוד שאנו עומדים בימים
האחרונים לפני הבחירות, ואינני סבור שהדבר רצוי לבימים האחרונים
לפני הבחירות נכנס לעניינים אלה.

מ. שפירא - מר הפנים:
להלן ברצוני למסור סקירה על עבודת
מסרד הפנים והרכבו.

מסרד הפנים מחולק לחני אנפים:
א. האגף לטלטון עצמי;
ב. האגף לאדמיניסטרציה.

מ.ל.

האגף לסלטון עצמי

הסלטון העצמי בישראל

=====

התקופה שעברה מאז קום המדינה היא קצרה מכדי שנוכל להשיג ולהעריך את מלוא המסמעות של התמורות שחלו בחיינו המוניציפליים. מוקדם עדיין לערוך מאזן ולעסוק בהערכות. עלינו להסתפק, איפוא, במסירת העובדות כפי שהן על מנת שנוכל להטיק מסקנות וללמוד על דרכנו בעתיד.

א. הסלטון העצמי בימי המנדט

כדאי לסקור את המצב שהיה בטח הסלטון העצמי בארץ עד סיום המנדט ולעמוד על השנוי רב ההיקף שחל בטח זה עם קום המדינה.

באותה תקופה היו בארץ בטח הכלול כיום במדינת ישראל שתי עיריות עבריות (תל-אביב, פתח-תקוה), 5 עיריות מעורבות (ירושלים, יפו, חיפה, טבריה וצפת) ו-9 עיריות ערביות. מלבדן היו קיימות 23 מועצות מקומיות יהודיות, 7 מועצות מקומיות ערביות ו-4 מועצות אזוריות.

מגמת הסלטון המנדטורי היתה לצמצם את הסלטון המקומי בישובים היהודיים מאחר והוא ראה בו את התאים הראשוניים של עצמאות וחפש פוליטי; ואכן מגמה זו היתה נכרת בגישתה של מטטלת המנדט לשאלות המוניציפליות בכללן. הדבר התבטא בקשיים שהונחו בדרך יצירת רשויות מקומיות עבריות, בסרוב להפוך מועצות לעיריות, בקביעת גבולות מוניציפליים מצומצמים ובהגבלת הסמכויות של הרשויות המקומיות הקיימות. הרשויות היו מוגבלות בהסלת מטים, בקבלת הלואות לצרכי פתוח והרחבה והמטטלה היתה מתערבת בעניניהן הפנימיים של העיריות והמועצות גם בדברים קטני ערך ביותר. למעשה נשללה מתאי הסלטון המקומי האפשרות לנהל את עניניהם לפי שקול דעתם של נבחרי התושבים וההכרעות היו נופלות במטדרי המטטלה העוינים.

ב. הסלטון העצמי עם קום מדינת ישראל

המצב הסתנה תכלית שנוי עם הקמת מדינת ישראל. המטטלה הכירה ברשויות המקומיות כבשותף בבנין המדינה וקיסמוסה. הסלטון המקומי נטל על עצמו תפקידים מטלכתיים כגון: חנוך, ברלאות, סעד ודת; כן עזרו הרשויות המקומיות בקליטת רבנות עולים ובאספקת תעטוקה למחוסרי עבודה. כדי להקל על העיריות והמועצות במלוי תפקידיהן הנרחבים, נטלה המטטלה את ההגבלות בקבלת הלואות והטלת מטים. צומצמה התערבות המטטלה בעניניהן הפנימיים של הרשויות המקומיות והפקוח הטרכוזי לבש צורה של הדרכה ושתוף פעולה הדוק. המועצות שקמו לאחר סיום המנדט זכו לחוקות מתקדמות המאפשרות להן לפעול לטובת תושביהן ולטובת המקום. בין הסמכויות הרבות שהוענקו למועצות אלו כדאי להזכיר את הטטכות הבאה שהיא למעשה כוללת בתוכה אפשרויות בלתי מוגבלות, היינו, לדאוג לפתוח האזור שבספוטיהן ולקדום עניניהם הכלכליים, הסוציאליים, התכרתיים והתרבותיים של תושביהן.

1. ועדה חקלאית: תטומת לב מיוחדת הוטבה לסמירת האינטרסים החקלאיים. הוקמו ועדות חקלאיות ליד המועצות אשר מתפקידיהן להתמסר לפתוח החקלאות וליעץ למועצות בכל הענינים הנוגעים לה.

2.

חזק העיריות החדשות:

מלחמת השחרור גרמה להתמוטטותו של המסך הכספי בעיריות המעורבות כגון ירושלים, טבריה, צפת ובסדס מה אף בחיפה. חברי המועצה הערבית עזבו את העיריות בטעם של אנדרלמוסיה בהעדר פיקוח כלשהו. במקום העיריות שחדלו לפעול, מנינו ועדות עירוניות חדשות; אולם הללו לא יכלו לפעול מבלי לקוטט תחילה את המסך המוניציפלי. הטעם הכלכלי של התושבים היה קשה ואי אפשר היה לבסס את התקציב על ההכנסות המקומיות. דאגנו, איפוא, כי ערים אלו תקבלנה תמיכות והלוואות מיוחדות לטעם חידוש פניהן. כן חדרכנו את הועדות בעבודתן האדמיניסטרטיבית והמסקית והצלחנו להעמידן על רגליהן.

3.

רשויות מקומיות חדשות:

תסומת לב מיוחדת הקדסנו למוניציפליזציה של הארץ. מאז אפריל 1945 הקמנו 20 מועצות מקומיות חדשות והענקנו להם חוקות מתקדמות ומסכניות נרחבות. מלבד זאת יסדנו 15 מועצות אזוריות הכוללות 180 ישובים. ראינו שברכה מיוחדת צפונה בצורה זו של התארגנות מוניציפלית. הישובים הכלולים במועצה האזורית הם בדרך כלל קטנים מכדי להיות יחידות עצמאיות, אולם מאידך הן זקוקות לשרותים מוניציפליים לא פחות מאשר מקומות גדולים. המסגרת של המועצה האזורית נותנת להם, איפוא, את האפשרות לקיים שרותים יעילים והעומס הכרוך בכך מתחלק בין נקודות הנות. אחד עט זאת מצאנו לנכון להעניק אוטונומיה סטוימת לכל ישוב וישוב. לפי התמונה המצטיירת בראשית פעולתן של המועצות האזוריות, תטפל המועצה האזורית בשרותים הכלליים, כגון: שמירה, עבודות צבוריות, בקוץ, בריאות וכד'; ואילו הועדים המקומיים בישובים יטפלו בנקיון, סליחת כבישים פנימיים, תרבות וכו'.

תמונה ברורה מהתקדמות המוניציפליזציה בארץ תתקבל מתוך המספרים הבאים: קיימות כיום בישראל 14 עיריות, 44 מועצות מקומיות, ו-19 מועצות אזוריות הכוללות כ-240 ישובים ובסה"כ כ-300 מקומות ישוב הכלולים במסגרת מוניציפלית. יש לציין כי פעולת המוניציפליזציה טרם נסתיימה ובזמן הקרוב אנו עומדים להכריז על עוד 2 עיריות - מגדל-גד ו-בית-שאן, וכן 10 מועצות מקומיות ו-7 מועצות אזוריות. עם הענקת סטטוס מוניציפלי למקומות אלה תגמר למעשה הפעולה היסודית של המוניציפליזציה ולאחר זאת היא תמשיך באופן סדיר בטדה שיקומו ויתבססו ישובים חדשים.

4.

ישובי עולים:

עם פנוי הערבים מעריהם סוכנו בהן עולים יהודיים. בערים יפו, רמלה, לוד, עכו, באר-סבע ומגדל-גד התיסבו כ-80 אלף יהודים והיה הכרח לדאוג לאספקת שרותים מוניציפליים במקומות הללו על-מנת להבטיח תנאי חיים הוגנים. כדי לבצע את הדבר נתנו סמכויות לעירית תל-אביב לספק שרותים ולגבות מסים ביפו; ועתה - לאחר נסיון של שנה בקרוב - אנו עומדים לספק את יפו לת"א באופן שיתאי ערים אלו תהוונה יחידה מוניציפלית אחת והעולים החדשים יתערו בחיצי הארץ. בערים רמלה, לוד ועכו נשארו גם אוכלוסיה ערבית, אולם התושבים היהודיים עלו עליה במספרם. כדי להפעיל את השרותים המוניציפליים, מנינו בערים אלו ועדות עירוניות אשר מתפקידן לחנך את התושבים לסלטון מקומי עצמי. הועדות העירוניות פעלו גדולות לקטום העריס וכויום אין הן נופלות בסדריהן מערים בעלות ותק מוניציפלי. אנו מקוים כי בזמן הקרוב אפשר יהיה לוותר על השתתפות פקירי המסמלה בהנהלת העניינים ולהחליפם בנציגי האוכלוסיה. מבחינה כלכלית אין עדיין אפשרות להטיל על התושבים האסורים את עומס ההוצאות לאספקת שרותים; ואכן המסמלה השתתפה בהוצאות אלה בסעור שלמעלה מ-50%. יש להביח, כי בסנה הבאה תקטן השתתפות זו מאחר וההכנסות המקומיות תתדבינה. גם בבאר-סבע אשר אוכלוסיתה כולה יהודית, מנינו ועדה עירונית והנהלת העניינים האזרחיים תעבור מהמסל הצבאי לידי ועדה זו. אנו מטפלים עכשיו בסדור דוטה ביחס למגדל-גד אשר גם בה קיימת אוכלוסיה ערבית.

בעיה מיוחדת הוו 18 כפרים נטושים אשר אוכלסו בהם כ-30 אלף עולים חדשים. בחודש יולי 1949 הועבר הטפול בהם למסדר הפנים. עד אז דאגה להם הטוכנות והיא היתה צריכה לבצע את העבודות היסודיות כגון: תקון וספוך הבתים, פנוי ההריסות, בקוץ יסודי, סדורים סניטריים ואספקת מים. אולם למרות הסכומים הנכבדים שהוסקעו ע"י הטוכנות בעבודות אלו, מצאנו את טעב הכפרים בכל רע; ואם כי מתפקידנו היה לדאוג לאספקת השרותים הנוטפים, נאלצנו לדאוג גם להסקעות הכרחיות להפעלת השרותים.

בהעדר סטטוס מוניציפלי בכפרים אלה, נהלנו את האדמיניסטרציה באופן יסיר ונעזרנו בכך בנציגי התושבים. בכל כפר וכפר מונה מזכיר אשר היה אחראי לפנינו להוצאות ולהכנסות. במספר כפרים הנמצאים בקרבת עיריות או מועצות מקומיות, השתדלנו כי האחרונות תקבלנה על עצמן את הטפול בשרותים תמורת תשלום שהוכסח על ידינו; סדור כזה נעשה בחוסה-תל-חנן ובטירה אשר נסדרו לטפולה של עיריית חיפה, אום-אל-חלד לעיריית נתניה, חרבת עזון לרעננה, עין-כרם לירושלים, סירני-עלי להרצליה, סרפנד אל רחב לנט-ציונה. בחדשים הראשונים כסתה המססלה את כל ההוצאות; ואולם במסך הזמן התחלנו לחנך את התושבים לתשלום מטים והצלחנו להקטין את השתתפות המססלה עד כדי 50%. בעתיד יהיה הכרח להעניק סטטוס מוניציפלי גם לכפרים אלה וכצעד ראשון לכך, הכרזנו על יהודיה כמועצה מקומית. כ-5 מהכפרים יסופחו לרשויות מקומיות קיימות.

מסדר הפנים קבל על עצמו גם את הדאגה לסכונני עולים שהוקמו ע"י הטוכנות ו-"עמידור". למרות העובדה שרוב הסכוננים נמצאים באזורי ספוטן של רשויות מקומיות קיימות, אין האחרונות יכולות לקבל על עצמן את הדאגה להספקת השרותים לסכוננים, מאחר ובדרך כלל אין באפשרותם של המסתכנים לשלם מטים. אי-לכך הכנו לסנה זו תקציב להוצאות הכרחיות והמססלה הטכימה לכסותו. תקציב זה ביחס ל-32 סכונני עולים אשר סוכנו בהם כ-40000 נפשות, הסתכם בסך 30,000 ל"י ל-4 החדשים האחרונים.

5.

יטובים ערביים: בטטח מדינת ישראל קיטים

כ-90 יטובים ערביים ולרוב

רובם אין סטטוס מוניציפלי. כ-80 יטובים טאלה נמצאים בטטחים הכפופים למססל הצבאי. בפעולת המוניציפליזציה כללנו גם את היטובים הערביים, ואנו מכווננים להקים מועצות מקומיות ביטובים סימצאן בטלים לכך. כצעד ראשון לכך, הקטנו את המועצה המקומית באבו-גוס. כן כללנו יטוב ערבי (סזרע - בגליל) למועצה אזורית יהודית (בעתון). הדבר נעשה מתוך הסכם הדדי בין המועצה לבין היטוב הערבי. בהרבה בקורות יטוב ערביות נתקלנו בקטיים להקמת המועצה, מאחר ולא נמצאו טם אנשים בעלי השכלה אלמנטרית (לדוגמא: ג"סר זרקא).

אם כי בשנת 1944 פרסמה ממסלת המנדט את

פקודת הנהלת הכפרים אשר היתה מיועדת בעיקר לכפרים ערביים, מצאנו לנכון שלא להסתמס בה בגלל אופיה הבלתי דמוקרטי (הסלטון למעשה נתון בידי סוכתר וקימת התערבות מקסימלית מצד המססלה) ובכרזנו להעניק להם סטטוס של מועצות מקומיות כדוגמת המועצות היהודיות.

העירייה הערבית היחידה שטמסיכה לפעול היא עיריית

נצרת אשר מועצתה מונתה ימים מספר לפני סיום המנדט. מועצה זו אינה מטלאה את תפקידה ובשנת הכספים הנוכחית הגיטה לאסור תקציב מינימלי המסתכם ב-20,000 ל"י למרות העובדה שלפי אומדנה זהירה דרוס סכום של כ-100,000 ל"י כדי לספק את השרותים החיוניים ביותר. המססלה הציעה לעירייה הלואה לסם בצוע עבודות צבוריות אשר תעזרנה לפתור את בעיית התעסוקה לאלפי פליטים ערביים שהתרכזו בעיר. אולם מועצת העירייה סרבה לקבל את ההלואה מתוך טענה שאין ברצונה לקבל על עצמה נטל כספי הכרוך בכך. הודות להתערבותנו הטכימה העירייה לסנות את עמדתה והבטיחה להכין תקציב אשר יהלם את הצרכים של העיר.

פעולת המוניציפליזציה ביטובים ערביים נתקלת

בקטיים גם לרגל סכסוכים פנימיים בין המשפחות וקרה שתושבי המקום בקטו למנות יהודי בתור ראש המועצה ובלבד שלא להטיל עליהם את מחותן של בן משפחה עוינת. כמובן שאין אנו נקטתם בדרך זו ומסתדלים בכל מקרה ומקרה להביא לידי הבנה את הגורמים הנציים.

6.

אזורי שפוט והרחבת גבולות: עם יצירתן של הרשויות

המקומיות החדשות נתעוררה בכל חריפותה בעית הגבולות המוניציפליים. המדיניות של ממשלת המנדט היתה לצמצם את היישובים היהודיים בתוך תחום המגורים מבלי להשאיר להם שטח סחיה להתפתחות וגידול. כ"כ סקדו על כך שיום קרקע ערבית לא תכלל באזור שפוטן של רשויות מקומיות יהודיות, דבר שהכביד מאד על קביעת גבולות רציונליים. עם קום המדינה נגשצו לבעיה זו מצד התועלת שבה ודאגנו לכך שכל ישוב הזוכה לסטטוס מוניציפלי יקבל לספוטו שטח מספיק להתרחבות ותכנון. יחד עם זאת קבענו לנו את העקרונות הבאים:

א. יש לסמור ככל האפשר סטטחים חקלאיים לא יכללו בסטח שפוטם של יישובים עירוניים מאחר ודבר זה עלול להסוות אופי עירוני לסטחים אלה ולפגוע בחקלאות. הכוון המסקי של עיריה פועל לרעת האינטרסים החקלאיים; כי מטבע הדברים שטובת התושבים היא לצגד עיני העיריה ולא הדאגה לפתוח החקלאות.

ב. יש להגביל את התרחבותו של ישוב עירוני ע"י קביעת טבעת חקלאית מסביבו.

ג. לא להעניק סטטוס מוניציפלי ליחידות ישוב קטנות שאינן יכולות לשאת את עצמן ובמדת האפשר לצרף מספר של יחידות כאלה לגוף אחד.

ד. לכלול עד כמה שאפשר, מפעלי תעשייה ומפעלים צבוריים הסמוכים ליישובים עירוניים באזור שפוטם; דבר זה מועיל הן לעיריה והן למפעלים.

ה. שטחי הספוט צריכים להיות רצופים ויש להסנע מיצירת מובלעות; כלומר שלא לצרף שטחים אשר בינם לבין האזורים המוניציפליים מפרידים שטחים אשר אינם סטטיים לסום רשות מקומית או שאינם כלולים בסטח כל גוף מוניציפלי אחר.

ו. באופן כללי יש לדאוג לכך שאזור הספוט לא יהיה קטן מכדי להצדיק אדמיניסטרציה בפרדת ולא גדול מכדי שהגוף המנהל לא יוכל לספק שרותים יעילים לכל השטח

העקרונות הללו שמסו לנו כבר בקטר עם דחבת שטחי שפוטן של רשויות מקומיות קיימות ובכל מקרה ומקרה בדקנו את יעילות ההרחבה לפיהן. החל מאפריל 1949 הורחבו שטחי שפוטן של כ-20 רשויות מקומיות וגבולותיהן נקבעו בהתחטב עם צרכי המקום, כדי למנוע קביעת גבולות מקריים וכדי לאפשר גישה אחידה לבעיה זו, אנו הקמנו ועדה בין-מטרדית בראשות מטרד הפנים, בהשתתפות אנף התכנון, מטרד ראש המטסלה, מטרד האוצר ומטרד החקלאות, אשר תפקידה לשבץ את כל שטחי המדינה באיזורים מוניציפליים רציונליים.

7.

תקציבי הרשויות המקומיות ומסקן הכספי: במסך שנתיים

של קיום המדינה התרחב המסק הכספי של הרשויות המקומיות וקבל מטרדים מטלכתיים. המסק הכספי של הרשויות המקומיות גדל לא רק מסום שהורחבה רשת

הרשויות המקומיות בארץ עד שהיא מקיפה כעת כ-80% של האוכלוסיה, כי אם גם בגלל זה שהטלנו על הרשויות המקומיות מתן שרותים מסלכתיים לאוכלוסיה ואת הדאגה לקליטת עולים חדשים והעסקתם - תפקידים שלא היו קיימים לפני שנתיים. אם המסק הכספי של הרשויות המקומיות התבטא בשנים 1947/48 בטחזור כללי של 6,300,000 ל"י בערך, הרי ב-1948/49 מאזני הרשויות המקומיות בארץ הסתכמו לסכום של 10 מליון ל"י בערך, ואמדת התקציבים לשנת 1949/50 מסתכמת בסכום של 20 מליון ל"י ונראה לנו כעת כי ההוצאות והכנסות בפועל תעלה על המסוער, באופן כזה גדלו תקציב 1948/79 לעומת 1947/48 פי 1/2 בערך וב-1949/50 פי שלשה.

המאזנים של 1948/49 מראים כי בסוף שנת התקציב היא גמרו הרשויות המקומיות את השנה בגרעון כללי של רבע מליון ל"י. מזה 7 הערים: תל-אביב, חיפה, ירושלים, טבריה, צפת, פתח-תקוה ונתניה בגרעון של 220,000 ל"י בערך ויתר הרשויות המקומיות בגרעון של 30,000 ל"י.

אמדת התקציבים לשנת 1949/50 שאוסרו ע"י מסרד הפנים מסתכמת כאמור בסכום של 20 מליון ל"י בערך ואף תעלה על זה. הסתדלנו שהתקציבים הללו יאוזנו ובהתאם לכך יהיה הגרעון לסוף שנת תקציב 1949/50 רבע מליון ל"י, אותו הסכום שהיה בהתחלת השנה, בסנת 1949/50 קבלו הרשויות המקומיות הכנסות לא מקומיות כדלקמן:

1. הענקה ממסלתית כללית	1,200,000 ל"י
2. הסתתפות המססלה בחנוך, סעד, בריאות ודת	1,770,000 "
3. מילוות מהמססלה ומסקורות אחרים	6,700,000 "
בסה"כ	<u>9,670,000 ל"י</u>

יוצא, איפוא, שבתקציב הכללי של כל הרשויות המקומיות לשנת 1949/50 המסתכם ב-20 מליון ל"י, רק כ-50% של ההוצאות כוסו ע"י הכנסות מקומיות.

כדי לעמוד ביתר בהירות על המצב המספי של הרשויות המקומיות, כדאי להביא לפניכם את עומס ההלוואות של הרשויות המקומיות:

עומס ההלוואות של הרשויות המקומיות ב-1.4.48 היה בערך 3 מליון ל"י. ביום 1.4.49 הגיע לסכום של 5,250,000 ל"י; ז.א. שבמסך השנתיים של עומס ההלוואות של הרשויות המקומיות כמעט פי ארבעה, ובהשוואה לשנה הקודמת - פי שנים. שעורי פרעון ההלוואות בתקציב 1948/49 היו בערך 6% ואותו סיעור הפרעון נשאר בערך בסנת 1949/50. בעולם מקובל כי ההלוואות מהרות סכום כפול מהתקציב הרגיל ובמובן זה מצבנו מניח את הדעת.

ועתה תרשו לי לנחס מה יהיה מצב המסק הכספי של הרשויות המקומיות בסנת 1950/51.

בראס וראסונה תצטרכנה הרשויות המקומיות להפריט כ-10% מתקציבן הרגיל לפרעון מילוות. השרותים המסלכתיים שהוטלו על הרשויות המקומיות והם חינוך חינוך, שרותי בריאות, סעד ודת, יהוו את החלק הארי של הוצאות הרשויות המקומיות והעומס שלהן יורגס ביחוד בסנת 1950/51. הרשויות המקומיות תספקנה את השננות האלה במלא היקפם. בסנת 1949/50 כסו הרשויות המקומיות 60% של ההוצאות לשרותי חנוך, בריאות, סעד ודת מההכנסה הכללית שלהן; המססלה כסתה 30% ורק 10% כוסו ע"י הכנסות מאותם השרותים. בסנת 1950/51 יהיה כפי הנראה המצב עוד יותר קשה בטביל הרשויות המקומיות, כי הן תצטרכנה לסאת בעול של למעלה מ-2/3 של ההוצאות.

כעת נפנה למקורות ההכנסות המקומיות של הרשויות.

מקורות ההכנסה של הרשויות המקומיות בשנת 1949/50 היו כדלקמן:

45%	או	9,000,000	הכנסות מקומיות בכל צורותיהן	1.
8,9%	"	1,770,000	הסתתפות המסלה בטרותים	2.
6%	"	1,200,000	הענקה הממשלתית	3.
6,7%	"	1,350,000	הסתתפות תושבי המקום בעבודות צבוריות	4.
33,4%	"	6,680,000	מלוות מהמסלה ומאחרים	5.
100%	"	20,000,000		

ב-סליש מהכנסות הרשויות המקומיות בא

ממילונות.

אפשר כבר היום לחזות טראש שבתקציב הרשויות המקומיות לשנת 1950/51 תהווה ההכנסות המקומיות אחוז יותר קטן מההכנסה הכללית ולעומת זה תגדלנה ההוצאות מטעמים אלה:

1. הגדול הבלתי טבעי של האוכלוסייה במקום ע"י קליטת עולים מביא לידי הוצאות מוגדלות ואיננו מטמס מקור להכנסה ביחוד בזמן הראשון ;
2. הצורך המוגדל לתת תעסוקה לעולים חדשים ;
3. היקף הטרותים הממלכתיים הניתנים ע"י הרשויות המקומיות יגדל, ויבוא לבטויו המלא בשנת 1950/51.
4. סעור פרעון המילונות יגדל ב-1950/51 מפאת הגדלת עומס ההלוואות בשנה הקודמת ;
5. המסים הנהוגים עד עכשיו והמהווים עומס קשה על האזרח, אינם ניתנים להגדלה מפאת שיטת המסים שאינה מתאימה לצרכים של עכשיו.

קו פעולתנו להבא:

אם אפשר כבר כעת, על יסוד החומר הבלתי מושלם שיש בידינו עד עכשיו, לתכן תכניות בנוגע לבנין התקציבים של השנה הבאה הרצ נדמה לי כי יש לבנות את תקציבי הרשויות המקומיות באופן כזה:

א. את ההכנסות המקומיות אפשר יהיה להגדיל, אם בשנה את שיטת המסים הנהוגה עד עכשיו.

יש להכדיל לגמרי בין המסים המוטלים על בעלי הרכוש לבין המסים המוטלים על מחזיקי הרכוש. המסים המוטלים על בעלי הרכוש צריכים להגבות מההכנסות הממשיות של הרכוש. המסים שיוטלו על מחזיקי הרכוש צריכים להגבות לא משכר הדירה, כי אם בתשלום בעד כל חדר וחדר, בהתאם לאיזור בו נמצאת הדירה, לסוג הבנין ולצפיפות הדיור בדירה.

לפי קו זה אפשר יהיה להגדיל את ההכנסות - 45% עד ל-60%.

ב. הסתתפות המסלה בטרותים הממלכתיים, שהוטלו על הרשויות המקומיות והמהווים בתקציב שנת 1949/50 60% של כל ההוצאות, צריכה להיות לכל הפחות 33% מהסכום הכללי של ההוצאות לטרותים הללו.

ג. הענקת המטלה צריכה לגדול מ-10% עד 15% היות ויש להביא בחשבון את המצב המיוחד שהרשויות המקומיות בתזונות בו בקשר לקליטת עולים חדשים והוספת שכונות חדשים. הרובי כרוך בהגדלת הטרומים מבלי אפשרות לגבות סמים עבורם ביחוד בשנה הראשונה לסכומם של העולים.

ד. המילווה הניתנים לרשויות המקומיות להסקעות ולעבודות ציבוריות הטכניות להעסקת עולים חדשים צריכים להנתן לזמן לא פחות מ-20 שנה והתחלת התשלום צריכה לחול לא בשנה הראשונה לקבלת ההלוואה כי אם אחרי תקופה של 3 עד 5 שנים ובאופן כזה עומס ההלוואה לא יפול על האזרח הוותיק בלבד כי אם גם על העולים החדשים שבמסך הזמן ישתרשו במקום ויהיו סקור להכנסה בטביל הרשות המקומית.

8. תמיכת המטלה בתקציבי הרשויות המקומיות: כפי שהזכרתי לעיל מסתמכת

המטלה בהוצאותיהן של הרשויות המקומיות, דבר שהיה נהוג גם בימי מטלת המנדט. בתקופת המנדט היתה הסתמכות המטלה זעומה ביותר והיא נחצה בעיקר ליסובים הערביים ולעיריות היהודיות הגדולות. לא מצאנו כל הצדקה בהפליה בין עיריות ומועצות והחלטנו, איפוא, שכולן זכאיות להסתמכות המטלה לפי צרכיהן. כדי למנוע הפליה וקפוח שרירותי, מצאנו לנכון לחלק את ההענקות לפי בנוסחה קבועה אשר מסתמכים בה כל הגורמים סצריכים להשפיע על קביעת הסכום המתאים לכל רשות מקומית בארץ.

הגורם הראשון אשר לדעתנו צריך להתחשב בו הוא סכום ההוצאות שהרשות המקומית מוציאה לשרותיה המוניציפליים. ככל שההוצאות הולכות וגדלות היא זכאית להסתמכות גדולה יותר, אלא שבאשרי הוצאות, כוונתי אך לאותן הוצאות המוצאות באופן ישיר להחזקת השרות וספורו לתועלת התושבים. אין לקחת בחשבון הוצאות אדמיניסטרטיביות - רבוי פקידים ונפוח סגנון. התושב רשאי לשרות זול ולשרות יעיל והסיסמא צריכה להיות שרות מקסימלי באדמיניסטרציה מינימלית. ההגיון סחייב, איפוא, כי רבויין של הוצאות האדמיניסטרציה, לא זו בלבד שלא יגדיל את התמיכה, אלא עוד יקטינה, כלומר, ככל שהוצאות לשרות גופו קטנות, תקטן התמיכה.

הגורם השני סכומי ההכנסות שהרשות המקומית יכולה לגייס מתושביה מבלי לערער את המסך הכספי שלהם. מצד אחד אין היא זכאית להענקת כללית אלא אם כן עתה מצדה את כל המאמצים כדי להסיב כספים מקורות פנימיים, היינו, הטלת מסים ותשלומים וגבייתם. מצד שני יש צבול לעומס המסים שהתושבים יכולים לעמד בהם והוא תלוי בטובה הכללי של האוטונומיה במקום. כמודד לאפשרויות הכספיות של התושבים יכול לשמש הסכום הממוצע של מס הבנסה המסתלם ע"י תושב בשטח שפוטם של רשות מקומית זו או אחרת. במדה שסכום זה גדול יותר, יכולה העיריה או המועצה להטיל על תושביה מסים כבדים יותר ואם היא אינה עושה זאת אין לדרוש מהמטלה לסלא את הטרונה. הכלל שבידנו הוא שאין המטלה חייבת להסתמך בתקציב הכללי של עיריות או מועצות אלא אם כן הכנסותיהן סכל המקורות האפשריים אינן מספיקות לכסוי ההוצאות ההכרחיות.

הגורם האחרון אך לא הפחות חשוב הוא גדול מספר התושבים ע"י קליטת עליה. ככל שזה מתרבה זכאית הרשות המקומית להענקת יותר גדולה. הטפעתו של גורם זה טובנה טאליה ואינה מצריכה הסבר.

הקטי בנוסחה זו הוא בזה שאין לקבל מספרים על מס ההכנסה ממוצע לגולגלת בכל מקום ומסום כך אנו מציעים לחלק את ההענקת בשנת הכספים הבאה לפי הקוים הבאים:

הרשויות המקומיות תחולקנה לטוגים אחדים בהתחשב
במצבן הכלכלי ובגודל קליטת העליה על ידן. ביחס לכל טוג ייקבע
סכום המסים הממוצע אשר יש לגבותו מכל תושב. ברשויות המקומיות
המפותחות והעשירות יהיה הסכום גדול יותר ואילו במקומות הנחשלים
יהיה הסכום קטן יותר. ביחס לכל טוג יקבע סעור השתתפות המסלה
בהוצאות לטרותים ברשות המקומית השייכת לאותו טוג. שווקהשתתפות
יהיה גדול ברשויות המקומיות המשתייכות לטוגים הנמוכים וקטן יותר
באלו השייכות לטוגים הגבוהים. אם רשות מקומית מסויימת לא הגיעה
למיניסום הכנסות שיקבע, יפחת באופן פרופורציונלי סעור השתתפות
המסלה בהוצאותיה.

לדעתנו, הצעתנו זו מבטאה את כל הגורמים שיש
להביאם בחלוקת ההענקות. מצד אחד היא שומרת על כך שהרשויות המקומיות
תטלנה מסים מספיקים על תושביהן בהתחשב במצבן הכלכלי ומצד שני היא
תעודד את אותן הרשויות המקומיות אשר תסתפקנה ותגדלנה את אספקת
הטרותים.

ג. תכניות לעתיד

=====

1. מוניציפליזציה: כפי שכבר הדגשתי, ראש דאגתנו
היא כסוי הארץ ברשת מוניציפלית.
גם ייזבנים ותיקים טובלים בגלל העדר סטטוס חוקי; אולם עוד יותר
מורגש חסרון זה בקרב ישובי עולים אשר זה מקרוב באו וזרם הספיקו
להסתרס בארץ. הטרותים המוניציפליים מקילים על החיים במקום ועושים
אותם נוחים יותר. כשהועדה לקביעת גבולות, שהזכרתי לעיל, תסיים
את עבודתה נוכל - אני מקווה - לכלול את כל מקומות הישוב בגופים
מוניציפליים אשר ידאגו לאספקת הטרותים החיוניים.

2. בעית המסים: בעיה אחרת הדורשת את פתרונה
המהיר היא בעית המסים המוניציפליים.
פליים וקביעת גבולות בין הכנסות השלטון המקומי והשלטון המרכזי.
כיום קימות טרות שונות של מסים מוניציפליים בעיריות ובמועצות.
בעיריות ובמספר מועצות מבוטטים המסים על דמי הסכירות; במועצות
אחרות מוטלים המסים לפי מספר החדרים או מספר הדונטים ושוב במקומות
אחרים לפי גודל ההכנסות האישיות. ישנן גם מועצות אשר קימות בהן כמה
טרות זו בצד זו. קיימת גם כפילות בין המסים המסלתיים והמסים
העירוניים (מס רכוש, מס שעוועים ומס העברה). מלבד זאת ישנם מסים
הנגבים ע"י המסלה ואילו מבחינת ההגיון והצדק הם צריכים להגבות
ע"י הרשויות המקומיות. הבולט ביותר במסים אלה הוא מס שבח קרקעין;
מאחר ששבח כזה אמ הוא קיים, נובע בדרך כלל מפתוח והטבה מקומיים.
לסם פתרון הבעיה הוקמה עתה ועדה בינמטרדית אשר תבחן את הבעיה
לכל צדדיה ותגיש את מסקנותיה בקשר עם שטת מסים אחידה, צודקת
ועילה.

3. תנאי עבודה: עד היום אין אחידות בדרוג
ובמסכרת של עובדי הרשויות
המקומיות. כ"כ מורגש חסרון של חוקת עבודה אחידה ביחס לסעות העבודה,
חפס, פנסיה ופצויים. אנו מקיימים עכשיו ועדה אשר מתפקדה יהיה
להמליץ על תפקוד ודרוג של עובדי הרשויות המקומיות ותנאי עבודתם
האחרים. יתכן שכאשר דבר זה ייעשה, נוכל לאגד את כל עובדי
הרשויות המקומיות לחטיבה אחת.

4. אדמיניסטרציה, תקציבים וטרותים: גם עניינים
אלה טעונים
טרות אחידות לסם הגברת יעילות עבודתן של הרשויות המקומיות. כבר
נעשו צעדים לסמן צורה שונה למנין תמציבין כל הרשויות המקומיות; ועתה

אנו בודקים את יעילות האדמיניסטרציה בהשוואה לשרותים הניתנים.
אנו מעודדים גם את מיכונ השרותים ובסדה רבה נעזרנו בכך ע"י
הציוד שנרכש מהמלוה האמריקאי.

5. מועצות נפתיות: אנו עומדים להגיש לכנסת בזמן הקרוב
הצעת חוק אשר תאפשר למספר רשויות
מקומיות סמוכות להתאגד יחד לסם בצנע מטימות מטימות. הדבר נעשה
בסדת מה במועצות האזוריות; ואולם החוק הקיים אינו מאפשר סדור דומה
ביחס לעיריות ומועצות מקומיות. אנו בטוחים שהתקנת חוק זה תעודד
עבודות פתוח בקנה מלה רחב.

6. רכוש צבורי: בגלל הקשיים שהיו קיימים בתקופת
הסנדט ליצור רשויות מקומיות ובגלל
צמצום סמכויותיהן. התנהלו העניינים במקומות רבים ע"י אגודות
סתופיות או גופים אחרים. מוסדות אלה רכשו להם נכסים, קרקעות,
מפעלי מים, בניינים וכו'. עתה עם הרחבת הסלטון המקומי, אנו
מעוניינים/רכוש צבורי זה יעבור לרשות העיריות והמועצות.

בענין זה קיימים קשיים רבים, מאחר ובדרך כלל הרכוש
הצבורי רסום על סם מספר קטן של ותיקים אשר קשה עליהם למסור
למועצה החדשה את המפעל שהקימו במי ידיהם. אנו מנהלים סו"ס להסדר
העניינים; ואכן במספר מקומות הצלחנו להביא לידי הסכם בין הגורמים
הסונים. אולם חוטטני, שבסופו של דבר יהיה צורך לחוקק חוק מיוחד
סיחייב את העברת הרכוש הצבורי לידי הרשויות המקומיות עם או
כלי פצויים.

התכניות שהתוונו לנו הן קשות ומרובות ואין אנו
מסלים את עצמנו כי נוכל לבצען בזמן הקרוב; אך ההסגים שהסגנו בתקופה
קצרה - מאז קום המדינה - נוטעים בנו את האמונה כי נצליח למלא
גם את המטימות הנוספות שקבלנו על עצמנו.

פעולות האגף לאדמיניסטרציה כללית
=====

האגף מצנע את הפעולות דלקמן:-

- א. הקמת המינהל המחוזי והפקוח על פעולותיו.
- ב. איזור ירושלים, תל-אביב ויפו.
- ג. ועדות הגבולות.
- ד. פעולה עם המכסל הצבאי באיזורים שבהם הממסל קיים.
- ה. טפול בענייני המיעוטים.
- ו. ריסום תוטבזם.
- ז. המועצה לבקרת סרטים ומחזות.
- ח. ועדות גילן-מסרדיות.
- ט. אזרחות.

א. המינהל המחוזי

1. כללי: - בהתאם להוראות שנתקבלו בסעתן סאת "מינהלת העם"
הפעל המינהל המחוזי בכל המדינה (באיזור הנגב -
באופן חלקי). מסרד המינהל פועלים באזורים הבאים:

- מחוז הגליל המזרחי על סלס נפותיו (צפת, טבריה ועפולה);
- מחוז הגליל המערבי (נפות עכו ונהריה) עד גבול הלבנון;
- מחוז חלפה עם נפות חלפה וחררה;

מחוז תל-אביב עם נפות: פתח-תקוה, תל-אביב ורחובות
(כולל רמלה - לוד);
מחוז ירוסלים (האיזור העירוני, היטובים סטביב ולאורך
כביש הגבורה).
באיזור הנגב (מחוז עזה): הערים באר-טבע ומגדל-גד
והיטובים החקלאיים.

בראש כל מינהל מחוזי עומד המטונה על המחוז, והוא
בעזר על ידי קציני מחוז המפקחים על הנפות.

מלבד עניני הרשויות המקומיות בהן מטפל המינהל המחוזי
במקום, מבצע המינהל המחוזי בהוראת האגף לאדמיניסטרציה כללית
ובפקוח את הפעולות הבאות:-

2. בנין ערים: - בחול העבודה בוועדות המחוזיות, הגליליות והמקומיות.

3. ריטוי: - מחלקת הרשויות של המינהל המחוזי מוציאה את
היש ונות הבאים: מבנים מחוץ לסטחים עירוניים;
כלי ירייה וחמרי נפץ; מסקנות מסכנות; כותבי בקשות; סתוכים; סודרים
דרך; סעסועים ציבוריים; חציבה; עמנונים ובתי דפוס; הקמת מכוני
חטמל.

4. ריטום: - בשואין וגטין; הסרת דת; אגודות עותומניות;
סעבודים וכו'.

5. דיוור: - ביהול עבודת ועדות הדיוור המחוזיות לדיוור סטרדים
ועובדי המדינה; החרמות בתור "רשויות סוססכות"
לפי חוק תפיסת סרקעים תש"ז - 1949.

6. חקירת סקרה סונת: - קציני המחוז מכהנים כחוקרי סקרי סונת בלתי
דגיליים.

7. טיפול במיעוטים: - המינהל המחוזי הוא נציג המחלקה למיעוטים של
מסרד הפנים במחוז.

8. מכסוכי קרקע: (תפיסת והחזקת קרקע).

9. תעבורה: הנהלת עבודת הועדה המחוזית לעניני תעבורה.

10. שיפוט בקטר למניעת פסעים:

11. הקמת בתי דין לשכר דירה.

12. צווי סגירה למלאכות ותעסיות, במקרה של עבירות על החוק.

13. הנהלת בתי דין לערעורים של הערכת מסי הרשויות המקומיות.

14. הענקת פרסי ילודה.

15. טיפול בעבודה האנטי-סלרית.

16. באות-כח של סלרדים סוננים במקומות לא מרכזיים.

17. פעולות אדמיניסטרטיביות סוננות, כגון ספול יום-יומי בבקשות,
תלונות, ובעיות סוננות של האזרח כלפי רעהו או
כלפי הממשלה או רשות מקומית.

18. יצוג הממשלה בחגיגות ובתפעולות רשמיות: (מחוז למקום מושב הממשלה

ב. איזורי ירושלים, תל אביב ויפו.

1. ירושלים: לדגל המצב המיוחד של העיר והסביבה, מתנהלת אף היא ע"י האגף באמצעות המסוגה על המחוז. בזמן המסל הצבאי שרת במקום קצין מחוז מטעם מסדר הפנים וטפל בעניני העיריה. מסבטל המסל הצבאי התכונן במקום מינהל מחוזי קבוע עם סמונה וקציני מחוז. סאלות אספקת המים, המצב הכספי והכללי של העיריה, דרשו תסוסת לב מיוחדת.

המינהל המחוזי טפל באופן מיוחד בטאלות הנאות; - סכונ אזרחים בטכונות קסטון, היונית, הגרטנית, בקעה, תלפיות, ארנונה וסקור חיים, יסין ססה, דמת רחל וטוצרוה; כן דאג המינהל לסכונ מוסדות, כגון האונ"ברסיטה על מחלקותיה, ביה"ט לרפואה, ביה"ח הדסה, מגן דוד אדום ועוד; כן דאג לסכונם של בתי מסחר, ובתי מלאכה טרובים באיזור "בוינגרד".

המינהל המחוזי עסק בארגון המועצה האזורית של יטובי הפרוזדור ("מועצת הדי יהודה"), ובארגון הטרותים המוניציפליים לתוסבי עין-כרם.

2. תל-אביב: עירית תל אביב עוסדת בקטר יסיר עם מסדר הפנים באמצעות האגף, המספל בכל עניניה: בטאלת הכספים והתקציב, התטיכות וההענקות המססלתיות, הלוואות וערכונות, תטיכה לטרותים סוציאליים; אסור חוזים והתקנת חוקי עזר; מסים וארנוניות לסעת חירום ועניני בחירות לסועצה הבאה של העיריה. תסוסת לב טרובה נתנה להרחבת הגבולות של עיריה.

3. יפו: מסנתאכלסה יפו על ידי תוסבים יהודים, נפתרה סאלת אספקת הטרותים המוניציפליים בעיר זו ע"י מסירתם לעירית תל-אביב. בהתאם לסדור מיוחד, נתפרסטו תקנות מיוחדות לסעת חירום המאפטרות לעיריה לספק טרותים ולגכות מסים. נתנה גם תטיכה מססלתית לקיום הטרותים בעיר זו, שמרבית תוסביה עולים חדטים. העיריה קבלה מסכות מלאה להסדיר את החיים המוניציפליים ביפו ובהתאם לחוקי העזר של עירית תל אביב. ועדת הגבולות לאיחוד תל אביב ויפו הסליטה את עבודתה וההכנסות לספוח סארית יפו לתל-אביב. והקמת טרות מוניציפלי אחיד לסתי הערים הנלכות ונסלמות אף הן.

ג. ועדות להרחבת הגבולות עירוניים.

בהתאם להמלצת ועדות לעניני הגבולות העירוניים, כראסותו של מנהל האגף, הדרחנו איזורי הספוט של תל אביב וירוסלים וסל המועצות המקומיות של דמת גן ובני ברק בטסחטם ניכדים, כן עוסד לצאת לפועל דבר האיחוד של תל אביב עם יפו מתוך הרחבת איזור הספוט של עירית תל אביב והרחבת גבולותיהן של בת ים וחולון.

ד. מינהל מחוזי באיזורי הממשל הצבאי.

סנהל האגף הלתתף בעבודת הועדה המיעצת סליד המססל הצבאי, אטר ספלה בכל הטאלות הנובעות לאוכלוסיה האזרחית באיזורים טבמססל צבאי. נציגים של האגף לאדמיניסטרציה סתפו פעולה עם המססל הצבאי בעכו, נצרת, דמלה ולוד. עם חסול המססל הצבאי באיזור דמלה, לוד, נוספו בו עיריות טעורכות סב"כ האוכלוסיה המקומית, יהודית וערבית. בצירוף נציגי מסרדי מססלת הפועלים במקום, וכך התחיל לפעול בו מינהל מחוזי רגיל. כן נוסדו ועדות עירוניות בעכו ובנאר-טבע המורכות סב"כ האוכלוסיה ומנציגים הסמיים.

ה. מיעוטים.

עם חסול מסיד המיעוטים הועבר הספול בענייניהם האזרחיים- הכלליים של המיעוטים, למחלקה מיוחדת במסדר הפנים.

המחלקה עובדת באמצעות קצינים לענייני ערבים הנמצאים במקומות סדנים בארץ והיא מקיימת קשר אסיף עם המינהל המחוזי ומחלקות מסלתינות סונות המספלות בענייני ערבים, כגון: מסרדי החינוך, החקלאות, הסעד ונבויאות, והאפוסטרופוס על נכסי נפקדים. המחלקה מספלת, בין השאר, בעניינים הבאים: אחוש מספחות ערביות בתוך המדינה ומחוצה לה; בקסות לתנועה בטסחי המדינה; ענייני רכוס ודיור; תעסוקה; סרותים סוצאליים, הקסות, תלונות וסאילות. המחלקה מספלת בהקמת סוענות מקומיות ביסובים ערביים, וכן בהקמת רסויות חינוך מקומיות, עומדת בקסר הדוק עם היועץ לענייני ערביים של מסרד ראס המססלה.

ו. ריסום תושבים.

האגף אחראי לפעולה מתמדת של ריסום התושבים. לסס כך הוקמה מחלקה מיוחדת סלה כפופים מסרדים ססרכזיהם בירוסלים, תל אביב, חיפה, חדרה, טבריה, צפת, עפולה, נהריה, נתניה, פתח-תקוה, רחובות, מגדל ונצרת.

סלבד פעולות מסרדי הריסום הנפתיים של המחלקה, נעסית פעולת ריסום כפקיח המחלקה גם ע"י הרסויות המקומיות והיסוכים האחרים בכל הארץ. בתורת תחנות ריסום מקומיות. התחנות קסורות באופן אדמיניסטרטיבי עם המסרדים הנפתיים והמחוזיים למסרות עבודה ופקוח. לאחר המפקד הכללי סהיה ב-8 לנובסבר 1948, סבצעים מסרדי הריסום את הפעולות הקסורות בריסום עולים, ריסום לידות וסנות, סנויים במקום ובמצב איסי של התושבים הרסוכים, הוצאת פנקסי זהוי, חפוס קרובים וכו'. מסרדי הריסום עוזרים באופן פעיל בהכנת פנקסי הנוחרים לעיריות ולסוענות המקומיות.

ז. המועצה לבקורת סרטים ומחזות.

סועצה מססלתית-צבורית זו, ברסנות סנהל האגף, עובדת בקביעות בבקורת סרטי קולנוע ומחזות וסוציאה רסיונות. הסועצה בדיקה בקסות לרסיונות עבור 2630 סרטים (סהם 1097 חידושים) ול-51 מחזות. באסרו סבעה סרטים ונעסו תיקונים במספר רב של סרטים ומחזות. (פרטים נוספים מדו"ח האגף לעתונות, הסברה ולקולנוע). כן עורכת הסועצה בקורת על הצגות-סעסועים סכל הסוכים.

ח. השתתפות בוועדות בין משרדיות.

האגף מיוצג בוועדות הבאות: ועדה עליונה לענייני כביסים; ועדה סרכזית לתכנון הועבורה בורכים; ועדה להפקעת קרקע לצרכי תחבורה; ועדה איצית לתכנון נפתי ומרחבי תכנון; הועדה הסרכזית להעברת ערבים ולאיתוד המספחות; ועדה לתאום ססים בין המססלה לרסויות המקומיות; ועדה לסתן ססות עבריים למקנסות גיאוגרפיים; ועדה לחלוקה סבנים צבאיים; ועדה לברור ותאום פעולות המסרדים הסוכים בענייני ערבים; ועד סנהל של בית החולים העירוני בתל אביב; ועדות לתקון פקודות וחוקים סוכים (כגון: פקודת האגודות העותומניות,

פקודת המסאות המזכרים, פקודת הסעסועים), הועדה לסיסור מבנים
היסטוריים ועתיקות; ועדה לענייני קופת הגסולים לעובדי עיריית
תל-אביב; הועדה לדרוג הסכר של עובדי הרסויות מקומיות; ועדה
לעריכת חגיגות ביום העצמאות.

ט. אזרחות: עם אסור חוק האזרחות ע"י הכנסת חוק
מחלקה מיוחדת ויפתחו מסרדים מחוזיים.

תכניות לעתיד

א. חלוקה אדמיניסטרטיבית של הסדינה: - עדיין אין חלוקה חדשה
של הסדינה למחוזות
דהחלוקה האדמיניסטרטיבית הקיימת מוסתת על חוקי ממסלת המנדט,
יש צורך רחוק לגסט לבעיה זו ולחלק את שטח הסדינה למחוזות
ונפות בהתאם לתנאים החדשים שנוצרו עם הקמת הסדינה.

ב. מסכיות ותפקידי המינהל המחוזי: - תאום וטלוב פעולותיהם
של מסרד המססלה למחוזות
באמצעות המינהל המחוזי; קביעת והסלמה של מסכיות המסונים על
המחוז לסם מלוי תפקידי מסרד הפנים ותיאום פעולות המסרדים האחרים
במחוזות.

ג. הסלמת דסת המינהל המחוזי: הקמת מינהל מחוזי רגיל
באיזורי נצרת, הגליל
המערבי והמסולס עם בטול (מלא או חלקי) באזורים אלה של המססל הצבאי
ביחוד בכל הנוגע לאזורים המיוסבים אוכלוסיה יהודית כולה או
ברובה; הקמת מינהל מחוזי בנגב.

ד. המחלקה למיעוטים: - ארגון הסלטון העצמי
בכפרים, כמועצות מקומיות
וערים; פעולה תרבותית לסם יצירת יחסים וקשרים טובים בין האזרחים;
תיאום פעולות המסרדים הסונים בענייני המיעוטים.

=====

מל.

מ. שפירא - שר הפנים : אני יודע שנקשר למנהל המחוזי ישנו קיטרוג רב, אולם אני יכל לקבוע כי אף פעם לא פנו אלינו בענין זה. אני מוכן תמיד לקבל בקרת, אבל אם סופיעים בכנסת ומבקשים לחוק את התקציב לסעיף זה, הרי זוהי לדעתי לא בקרת, אלא קטרוג.

אני יודע כי בתיקים שלנו מונחות פניות רבות מצד יטובים וקבוצים ומוסדות, אשר תובעים מאתנו שהכתובת של המינהל המחוזי תסמס להם כתובת כללית לכל מטרדי המסלה, ואלה הנמצאים בגליל לא יצטרכו לנסוע בכל פעם לקריה ולבזבז בה ימים וצופים בריצות ממטרד אחד למסנהו. הם דורשים איפוא, כי המסונה על המחוז, או קצין המחוז יסמס להם כתובת לכל התביעות שלהם מאת המסלה. ברור שהסדר כזה היה מקל בהרבה על הצבור. יש אמנם מטרדים מסלתיים שמטרו סמכויות טובות, כגון: מטרד-הבריאות, מטרד החוף ומטרד ראס-המסלה, אבל הסדר זה עוד לא נתקבל על דעת כל הטרים, והבעיה עוד עומדת בעינה. טוב היה אילו יכלנו לחזק את מעטנו את המינהל המחוזי ולתת לו סמכויות נוספות על-מנת שהוא יוכל לסלא את הדרישות והתביעות של תושבי המדינה בכל קצויה.

בזאת סיימתי את סקירת, ואני מוכן לסמוע את הערות החברים ולהטיב עליהן.

אגב, אני רוצה להזכיר, כי לא סטרתי סקירה על האגף הסליטי והוא: "אגף התכנון". אגף תכנון ערים עבר למטרד הפנים ומסלא תפקידים חשובים מאד. את חסיבותו אפשר להכיר מתוך הבקרת הקטלנית הניתכת עליו כמעט מכל הצדדים, אולם בהודמנות אמסור סקירה גם על אגף זה.

א. פראי: אני מבין שעתה לא נוכל לפתוח בויכוח ונעסה זאת בישיבה הבאה.

הענין שהציג אותו החבר גורי - ענין הסיפוח הרטרואקטיבי, הוא לדעתי דבר דחוף ונחוץ שנחליף דעות בענין זה וגם להגיע לידי סיכום.

ברצוני להציג כמו"כ שאי לתה בענין העתונות.

אנו צריכים לקבוע את דרך עבודתנו בעתיד, כי ישנם כמה דברים שהתחלנו בהם וטרם סיימנו את הדיונים.

י. גורי: אני חושב שאנו צריכים לדון בסקירתו של שר הפנים באופן רצוף ולא לפזר את הדיון ליסיבות רבות, כי אז לא תקלע הסקירה למסרתה. אני מציע איפוא, שנקבל את הסקירה בכתב, וכן נקבע את מסגרת הדיונים.

היו"ר ב. סינץ: אני מציע שבסבועות הקרובים נקיים סתי יסיבות בסבוע. ישיבה אחת נקדים בכל פעם לדיון על וסקירה הנ"ל, וישיבה סניה לסם סיום ענינים סוטפים שהתלגו בהם ועלינו לסיימם, כגון: ענין בתי-הסוהר, ועדת-נצרת, העתונות וכו'.

י. בן-צבי: סקירת שר הפנים שהיום היתה סאלפת וסלאת תוכן, אני רק מצטער שלא שמענו אותה עוד לפני כמה חדשים. ברצוני רק לשאול כמה שאלות:

א. כמה יטובים חדשים נוסדו ע"י העולים החדשים, וסולבו באיגוד המוניציפלי בצורה זו או אחרת.

מל.

- ב. מהו כושר פעולתם של היטובים האלה.
- ג. כמה מבין אלה שולבו באיגוד המוניציפלי (מיטובי העולים החדשים) כמה מהם הם מארצות המזרח, או מהספרדים. אנו יודעים שהצבור הזה הולך וגדל, ורצוי לזעזע כמה מהם עולים על הקרקע.
- ד. כמה יטובים ערביים שולבו בתוך האיגוד המוניציפלי. כמה הם, ואיזה סוגים. ז.א. אני מתכוון לערים המוניציפליות וגם לארגוני האזורים, וסוגיהם. כמה מהם שייכים לסוג המיעוטים שהשתתפו בהקמת המדינה, למשל: דרוזים ומרוניטים. הדרוזים יושבים היום למסל ב-18 כפרים, וברצוני לדעת מה מצבם, וכיצד הם מאורגנים ומסולבים באיגודים המוניציפליים.

א. כהן: גם אם יהיה דיון רחב יותר בשאלה זו, מכפי שחשבתי תחילה, רצוי היה מכמה בחינות שיהיה ויכוח כללי בנדון זה גם בכנסת. אנו נדון על הבעיה הזו בכנסת באופן כללי, כפי שהיה ויכוח דומה בשאלות התחבורה. יחד עם זאת לא הייתי רוצה שהויכוח הכללי בכנסת יהיה בתקופה מאוחרת יותר, וזאת משום שאם"כ תתקיימה הבחירות לרשויות המקומיות, דלא היה רצוי שהויכוח הכללי בכנסת ומועד הבחירות יהיו סמוכים זה לזה. אני מציע שטר הפנים יכין סקירה דומה לכנסת ושיתקיים ויכוח כללי בכנסת בענין זה.

היו"ר ב. מינץ: סר הפנים הזכיר כאן על שיטת מסים חדשה, והיינו רוצים לקבל בשבוע הבאה הצעה מפורטת על שיטת המסים החדשה. זוהי בעיה חשובה מאד.

ת. טובי: סר הפנים סר לנו מספרים על רשויות מקומיות קיימות, ואלה שעומדים להקים. אני מבקש לדעת כמה מבין הרשויות האלה הן רשויות מקומיות של יטובים ערביים.

מ. ספירא - סר הפנים: ישנה עיר אחת, וכפר אחד - אבו-ג'וס - וישוב אחד בסועצה איזורית.

ת. טובי: ביסי שלטון המנדט נחטבה גם סרעם לרשות מוניציפלית. סר הפנים לא הזכיר את סרעם במקירתו. הוא הזכיר רק את נצרת.

רוב התושבים הערבים נמצאים עתה תחת מטל צבאי. סר הזכיר רק שיש להם שיתוף פעולה עם הסלטון הצבאי. הייתי מאד רוצה לסמוע עד איזה גבול מטל סררד הפנים במקומות האלה, ומה הן הסמכויות שלו. ומהו הגבול בין הסמכויות של המטל הצבאי והסלטון האיזרחי. אני מבקש, איפוא, לסמוע יותר פרטים על עבודת סררד הפנים באיזורים אלה.

אסר לעבודתנו, הייתי רוצה לסמוע מה הן התוצאות של ועדת החקירה בענין נצרת.

ז. וורהפטיג: אני מבקש לא לדון היום בטום סאלה
טוב ציפליה סטויימט.

אני תוסך בהצעת סר א. כהן סנקדיס
לסאלה לו דיון בכנסת, ותסר סקירה סצד סר הפנים, ואולי טוב יותר
לקיים את הדיון עכשיו סאסר אח כ סחוך; לעונת הבחירות.

אם הצעה זו מתקבל, אנו נצטרך להתרכז
בדיון כאן בוועדה בצורה כזאת סנדון רק בטאלות סטויימות, והדיון
הכללי יתקיים בכנסת. אני סובר סועדת הפנים אינה יכולה לספל
בטאלות אוסיניסטריביות, היא יכולה רק לנגוע בטאלות קונקרסיות.

כן אני מבקש להעמיד שאילתה לסר הסטרה,
ואני מבקש, כי ליסיבה הנאה יוזמן גם סר הסטרה. שאילתה שלי
מתייחסת לענין סקרה ההריגה במחנה עין-ססר, וכן ביתם להכאות
בסטרה בעת חסירת העדים.
ב"הצפה" מהיום אני קורא טוב פעם סכתב
בענין זה, ולדעתי צריכה ועדת הפנים לדון בזאת. אם סר הסטרה לא
יוכל להופיע, אפשר להזמין באמצעותו את ספקד הסטרה.

י. גורי: אני סובר סצריך להיות דיון על עקרונות
ולא על פרטים. אינני סולל את ההצעה על
דיון בכנסת, אבל אינני בטוח סנוכל להגיע לדיון זה בכנסת בזמן
הקרוב, כי החדשים הקרובים מפוסים ע"י הדיון בתקציב הסנתי.

אני רוצה טוב לעורר את הכללה סל הסיפוח
הרטרואקטיבי, כפי סעוררתי זאת בראשית הישיבה, כי טום קבלתי
חסונה על כך.

היו"ר ב. סינץ: לדעתי זוהי סאלה חסונה סאד ואי אפשר
לפתור אותה תוך רגעים ספורים, ואני
סציע לדחות את הדיון ביחס לסיפוח הרטרואקטיבי לישיבה הנאה.

י. גורי: אני סתנגד להצעה הזאת, כי ע"י כך אנו
נדחה גם את הדיון על הסקירה, או סנוכל
אולי לכלל את ענין ראסון-לציון בתחומי הדיון הכללי. אולם בענין
הסיפוח הרטרואקטיבי הייתי רוצה לסטוע את חסונת סר הפנים, ואם
סר הפנים סתנגד לסיפוחים רטרואקטיבים, האם אוכל להגיס הצעת חוק
ססלי לכנסת?

היו"ר ב. סינץ: זוהי סאלה עקרונית, ויש להביא אותה
לוועדת הכנסת.

י. גורי: סאלה פורסלית: אם אני אגיס הצעת חוק,
הרי לא אכין זאת על דעת עצמי. אני סזכן
לסלב את הדיון על ההצעה סל סיפוח רטרואקטיבי בעת הדיון הכללי,
אבל אם לא תהיה הסכמה לכך, הרי לא נסארה לי דרך אחרת, אלא להכין
הצעת חוק.

סר רוזנבלום:

סנהל ססרד הפנים
אני סזסר כאן את חזות דעתי הפרטית, כי טום
הספקתי לדון עם סר הפנים בענין זה.
הסאלה סל סר גורי היא הגיונית, סר גורי סעונין בזה, סכל סיפוח
שיעטה יהיה לו תוקף רטרואקטיבי. אם ססרד הפנים היה מסכים לכך,

הרי לא חסוב באיזה אופן הדבר ייעשה אם ע"י חוק מיוחד, גל"י
ע"י סילוב עם חוק אחר, אבל ברור שמסדר הפנים לא יספיק לכך.
הצעת החוק שאנו סבביסים בענין סיפוח, נוגע לתל-אביב בלבד.
ואם כן, לא תהיה לסר גורי דרך אחרת, אלא להכניס הצעת חוק מסלונ

ס. סקירה - סר הפנים:
אני מתנגד לכך שחבר כנסת יוכל להכניס
הצעת חוק שהיא מתנגדת לדעת חבריו
במסללה, אני מבין אילו חבר אופוזיציה היה מכניס הצעת חוק כזו,
אבל קשה לי להבין סמך גורי לכניס הצעת חוק שהיא בניגוד לחבריו
במסללה.

א. פראי:
אני חושב שאנו צריכים להקדיש דיון
לשאלה זו. הדיון בשאלה זו יכל להתקיים
בסנוע הבא, אבל בתנאי שהצעת החוק לסיפוח יפן לתל-אביב לא תוגש
לכנסת לפני כן.

הישיבה נועלה בשעה 11.00

=====